

LÄÄKEOHJE

EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKTS MEDICINSKA RIKTLINJER FÖR FÖRSTA INSATSENHETER 2018

Original version 5/2014: Teemu Elomaa EL, Petri Aaltonen EL

Uppdaterad 12/2017 (arbetsgrupp: Petri Aaltonen, Eeva Hippi, Tuomo Maavirta, Aaron Marttila,

Tanja Suoniemi, Teijo Ristimäki); första insatsenheterna 01/2018 (Mikko Virtanen ja Kimmo Eeva)

Godkänt 1.2.2018 Timo Iirola, Akutvårdens överläkare, Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt I kraft fr.o.m. 1.2.2018

Nästa uppdatering 31.12.2018

Det här dokumentet ersätter inte Ensihoito-opas, Pharmaca Fennica eller andra medicinska kunskapskällor utan ska bara förtydliga användning av vissa mediciner inom första insatsverksamheten i Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt.

OBSERVERA:

- Konsultera alltid först akutvårdsenheten som är alarmerad till uppdraget eller vakthavande fältchef (L4) eller vakthavande akutvårdsläkare (FH20)
- Läkemedelsöverkänslighet eller överkänslighet mot något tillsatsmedel är alltid en kontraindikation, fast det inte nämns skilt.
- Första insatsenheternas medicinurval fastställs i läkemedelsbeställningslistan. Personalen på första insatsenheterna förväntas behärska användning av alla läkemedel som presenteras i detta dokument.
- Dessa riktlinjer ska finnas i alla första insatsenheter i Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt.

1. ADRENALIN

(Epipen Auto Injector 0,3mg/dos inj.vätska engångsdos, Epipen Jr.Auto Injector 0,15mg/dos inj.vätska engångsdos)

Effekt	- Blodkärlen dras samman så blodtrycket höjs - Ökar på hjärtats kontraktilitet - Pulsfrekvens ökar - Utvidgar luftrören
Indikation och administrering	- Anafylaktisk/septisk chock - vuxen: Epipen 0,3mg/dos im. - Barn: 1-3 år Epipen Jr 0,15mg im. - Barn 3 år och äldre: Epipen 0,3mg im.
Biverkningar	- Takykardi (hög pulsfrekvens) - Hypertension (högt blodtryck), rytmstörningar
Observera	- Epipen ska förvaras i rumstemperatur
Administrationsrättigheter	- Personalen på första insatsenheterna administrerar - Epipen Jr 0,15mg/dos im. eller alternativt Epipen 0,3mg/dos im. efter skolning i ämnet; tilläggsdoser endast på basen av konsultation (läkarenhet eller vårdnivåenhet).

2. ACETYLSALICYLSYRA

(po. = genom munnen, Aspirin ZIPP 500mg dospulver)

Effekt	- Förhindrar att trombocyter (blodplättar) klumpar ihop sig då blodet koagulerar. Förhindrar alltså att blodproppar formas vid bl.a. hjärtinfarkt.
Indikation och administrering	- Hjärtrelaterad bröstsmärta (förbättrar patientens prognos) - Vuxen 250mg tuggas po. = hälften av en hel påse dospulver, om inga kontraindikationer.
Kontraindikationer	- Astma (med reservation); om inte patienten meddelar att läkemedlet passar hen - Aktivt mag- eller tolvfingertarmssår - Hemofili eller blödarsjuka - Trombocytopeni eller brist på trombocyter (blodplättar)
Administrationsrättigheter	- Personalen på första insatsenheterna administrerar efter skolning på basen av konsultation.

3. GLUKAGON

(Glucagen 1mg, pulver + spädningsvätska, 1ml förfylld spruta)

Effekt	- Insulinantagonist (motverkare) - Höjer på blodsockernivån genom att frigöra socker från muskler och levern - Verkningsstid kort, ca. 10-15 minuter
Indikation	- Hypoglykemi (lågt blodsocker)
Administrering	- För hypoglykemi 1mg im. eller sc. till vuxen och till barn i skolålder; under skolålder 0,5mg
Administrationsrättigheter	- Personalen på första insatsenheterna administrerar till hypoglykemiska patienter efter skolning och på basen av konsultation.

4. GLUCOBOOSTER® : GLUKOSGEL (Tub 30 ml innehåller 17,5 g glukos)

Effekt	- Höjer blodsockernivån
Indikation	- Hypoglykemi (lågt blodsocker)
Administrering	- För att förhöja lågt blodsocker (hypoglykemi) används (1/2 -) 1 tub - Produkten kan ges rakt från tuben eller ges med en sked - Patienten måste vara vid medvetande och klara av att svälja - På basen av konsultation kan gelet administreras från tuben rakt på kindens slemhinna i munnen om patienten har nedsatt medvetandegrad. I såna fall ska patienten läggas i framstupa sidoläge före administration. På detta vis undgår man att gel hamnar i patientens luftvägar.
Sammansättning	- Glukos-fruktossirap, vatten, glycerin, geleringsmedel (pektin), karboxylsyra (citronsyra), konserveringsmedel (kaliumsorbat, natriumbensoat), arom (hallon), färg (karmin)
Administrationsrättigheter	- Personalen på första insatsenheterna administrerar efter skolning på basen av konsultation

5. NITRATPREPARAT: ISOSORBIDDINITRAT (Dinit munspray 1,25mg/dos, sprayflaska)

Effekt	- Blodkärnen (i huvudsak venerna) utvidgas - Kransartärerna utvidgas - Blodtrycket sjunker
Indikation	- Akut bröstsmärta som kan tolkas eller visas vara hjärtrelaterad (angina pectoris) - Förvärrad hjärtsvikt då blodtrycket är högt
Administrering	- 1-2 spray under tungan (typisk hjärtrelaterad bröstsmärta), radialis ("handledspuls") känns, systoliskt blodtryck (det övre trycket) > 120 mmHg - Dosen kan upprepas med 5-10 minuters mellanrum om effekten är otillräcklig
Kontraindikationer	- Lågt blodtryck, bradykardi (låg pulsfrekvens), svår förträngning i aortaklaffen
Biverkningar	- Sänkt blodtryck, kollaps av blodcirkulation (nitrokollaps), huvudvärk, svindel
Administrationsrättigheter	- Personalen på första insatsenheterna administrerar efter skolning på basen av konsultation

6. MEDICINSKT KOL (Actidose-Aqua 50g/240ml oral susp. 240ml flaska)

Effekt	- Förhindrar att gift eller läkemedel som fortfarande är i magtarmkanalen absorberas (fungerar inte på järn- och litiumförgiftning)
Indikation	- Förhindrar att gifter som tagits oralt absorberas (se kontraindikationer)
Administrering	- Vuxna och barn i skolålder: 1 flaska dricks (vid medvetande = patienten håller själv i flaskan och dricker självständigt det medicinska kolet) - Barn 1-7 år: 1/2 flaska - Barn under 1 år: 1/4 flaska - Ges till alla som har tagit stora mängder läkemedel omedelbart, om inga kontraindikationer.
Kontraindikationer	- Syra- och basförgiftningar (neutralisering med vatten) - Lösningemedelsförgiftningar (paraffinolja) - Sänkt medvetandegrad = kan inte själv dricka det medicinska kolet
Biverkningar	- Oreda - Om det hamnar i lungorna orsakar det skador på lungorna och svår andningssvikt
Administrationsrättigheter	- Personalen på första insatsenheterna administrerar till patient som är vid medvetande efter skolning på basen av konsultation

7. (MEDICINSKT) SYRE

Effekt	- Ökar på syrehalten i blodet och vävnaderna
Indikation	- Tillstånd där vävnadernas syretillförsel är otillräcklig
Administrering	- Vid hjärtstillestånd och cyanid-, brandgas-, och kolmonoxidförgiftning ges 100% syre. OBS! Vid återupplivning av nyfödd påbörjas andningsstöd utan extra syre! - Vid andra indikationer eftersträvas en saturation på 94-98% (för patienter som länge har lidit av lungsjukdom 88-92%).
Observera	- 100% syre kräver en syreresservoar - 100% syre kan orsaka blindhet hos prematur - 100% syre kan orsaka akut syreförgiftning, vars symptom är humörsvängningar, svindel, sänkt medvetandegrad, kramper
Administrationsrättigheter	- Personalen på första insatsenheterna administrerar efter skolning och vid behov på basen av konsultation